

บทคัดย่อ

รายงานนี้ต้องการศึกษาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มคนตกงานที่มีอายุมาก ทำงานมานาน เพื่อดูการปรับตัวของคนตกงานที่ไม่สามารถจะหางานทำใหม่ได้ และการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐหรือเอกชนต่อคนตกงานเหล่านี้ โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล สัมภาษณ์ผู้นำที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยตั้งใจเลือกศึกษา คนตกงานสูงอายุที่ถูกเลิกจ้างจากโรงงานไทยเกรียง เนื่องจากคนงานหญิงเหล่านี้เริ่มต้นทำงานรับใช้โรงงานอุตสาหกรรมในวัยหนุ่มสาวจนกระทั่งมีอายุมาก และ สสภาพแรงงานสิ่งทอไทยเกรียงได้ผ่านการต่อสู้มาหลายครั้ง ได้รับชัยชนะจนเป็นที่กล่าวถึง กลายเป็นประวัติศาสตร์ของขบวนการแรงงาน

ผลการศึกษาพบว่า คนตกงานหญิงมีการศึกษาระดับประถม อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ ครอบครัวเป็นชาวนา ต้องเช่าพื้นที่ทำกิน เข้ามาทำงานตั้งแต่อายุ 17-20 ปี ปัจจุบันมีอายุ 48-52 ปี พวกเธอคือกำลังหลักของครอบครัว รายได้จากการทำงานถูกส่งกลับเลี้ยงดูพ่อแม่พี่น้อง ทำให้ไม่มีเงินสะสมเพื่ออนาคตของตนเอง และส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเกรียงเพียงที่เดียวมานานกว่า 30 ปี โดยไม่เคยทำงานที่อื่นเลย แต่ก็ไม่ต่างจากคนงานในโรงงาน อุตสาหกรรมสิ่งทออื่นๆ คือ พวกเธอเป็นได้เพียงแรงงานไร้ฝีมือ ขาดทักษะ

เมื่อต้องแบกรับความรับผิดชอบ เป็นกำลังหลักของครอบครัว คนตกงานหญิงจึงต้องดิ้นรนหารายได้เพื่อความอยู่รอด และต้องทำงานรับจ้างในเงื่อนไขการทำงานที่แย่ลงกว่าเดิม เช่น ทำงานหนัก ค่าจ้างต่ำ ไม่มีสวัสดิการ เป็นงานชั่วคราว ขาดความมั่นคงในอาชีพ เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะกลับไปชนบทได้ เพราะอพยพมานานจนขาดความสัมพันธ์กับชุมชนหรือความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ และไม่มีที่ดินทำกิน รวมถึงไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับชุมชน เนื่องจากอพยพมาทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมยาวนาน และสภาพชุมชนก็เปลี่ยนไปจากที่ตนเคยอยู่

คนตกงานหญิงยังไม่สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือของภาครัฐ เนื่องจากส่วนมากความรู้น้อย ขาดความเชื่อมั่นที่จะเข้าไปประสานงานหรือติดต่อกับราชการด้วยตนเอง รวมถึงเงื่อนไขต่างๆที่ทางรัฐบาลกำหนดไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของคนตกงาน เช่น ความล่าช้าในการพิจารณาและกำหนดเงื่อนไขที่คนตกงานไม่สามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งความช่วยเหลือไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจน

นอกจากนั้น คนตกงานที่มีอายุมากจะมีปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกาย ส่วนใหญ่มีปัญหาโรคไขข้อกระดูกอักเสบ ปัญหาเรื่องสายตาและการได้ยิน โรคภูมิแพ้ที่เกิดจากฝุ่นฝ้าย ทำให้ส่วนมากจำเป็นต้องเป็นผู้ประกันตนเอง โดยการจ่ายเงินสมทบจำนวน 288 บาทต่อเดือน ซึ่งหมายถึงการมีภาระรับผิดชอบเพิ่มขึ้นของคนตกงานหญิงที่มีอายุมาก แต่บางส่วนก็ต้องออกจากประกันสังคมเพราะไม่สามารถที่หาเงินส่งประกันตนเองต่อไปได้

สหภาพแรงงานซึ่งเคยมีบทบาทในการปกป้องสิทธิของคนตกรงานและสร้างผลประโยชน์ให้กับสมาชิก มาตลอด 30 กว่าปี กลับไม่สามารถทำอะไรได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากมีปัญหาการแตกแยกภายใน กลุ่มผู้นำ ปัญหาเรื่องวิสัยทัศน์ของผู้นำในสหภาพแรงงาน ผู้นำขาดการวางแผนที่ดีในการต่อสู้ ความช่วยเหลือของขบวนการแรงงานจึงขาดเอกภาพ ไม่มีกำลังที่จะมาหนุนช่วยอย่างจริงจัง ขาดกำลังหลักของคนงาน พื้นฐานมาเคลื่อนไหว